מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את השיר, מבנהו ודמויותיו
- לזהות אמצעים אמנותיים בשיר ולהבין את תפקידם
- לדון במוטיבים המרכזיים: ההלך, הניגון החוזר והטבע

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנה בסיסית

1. ב – אל עובר אורח, הלך
2. ד – "כוכבים בחוץ" (1938)
3. ג – שההלך ליטף אותן והמשיך ללכת
4. ב – שלושה
5. ב – משקל משולש סדיר (אנפסטי)
6. ג – המשפט ממשיך משורה קטועה בין הבתים

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – ההלך עני, ידיו ריקות ועירו רחוקה, אך חייו מלאים בהתפעלות מהיופי
2. נכון – הדובר פונה כל הזמן אל ההלך בגוף שני
3. נכון – יש "עוד חוזר" (הווה), "תקום" (עתיד) ו"ליטפת" (עבר)
4. לא נכון – הטבע מחכה להלך, מצפה לו ומעיד עליו
5. נכון – כך מוסבר בפירוש לשיר
6. לא נכון – ההלך תמיד באמצע הדרך, שלא מסתיימת בשיר

חלק ג' – השלמת משפטים

1. כוכבים בחוץ
2. עובר
3. שירה
4. פנימית
5. כבשה
6. התפעלות

חלק ד' – התאמה

- 1 – ג (האנשה)
- 2 – א (חריזה פנימית)
- 3 – ד (מטפורה (סמל))
- 4 – ה (שיבוץ מקראי)
- 5 – ב (שורה קטועה בין בתים)

חלק ה' – שאלות פתוחות

1. ההלך נודד בלי רכוש, נוגע ביופי העולם וממשיך הלאה - כמו אמן שתפקידו לחוות ולבטא יופי, לא לצבור רכוש
2. גם מה שהאדם חשב שאיבד או זנח, כמו שירה או ייעוד, עדיין חוזר אליו ולא נעלם לגמרי

חלק ו' – כתיבה והבעת עמדה

1. התלמיד יביע עמדה מנומקת, יתייחס לרעיון העושר הרוחני מול החומרי בשיר, ויתן דוגמה אישית או מהשיר

כרטיס יציאה – מה לחפש

- הנמען הוא עובר אורח/הלך נודד בלי רכוש ובלי בית
- למשל: הענן והעץ "מצפים" להלך - יוצר עולם חי שמחכה לאדם
- הניגון מסמל שירה, אמנות או ייעוד שחוזר גם אם זנחנו אותו

טיפים להפעלה:

- מומלץ לקרוא את השיר בקול רם לפני התרגול כדי להרגיש את המוזיקליות והמשקל
- כדאי להדגיש את השורה הקטועה בין בתים ב' ו-ג' כדוגמה למבנה מיוחד שמשרת את התוכן
- אפשר לקשר לדיון בשאלה: מה אומר השיר על מהות האמנות והיצירה

דף תרגול: "עוד חוזר הניגון" – נתן אלתרמן

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

זה שיר של נתן אלתרמן. בשיר יש הלך שהולך בדרך. מישהו אומר לו שהשירה והדרך עדיין מחכות לו.

📖 מילון קטן:

הלך	אדם שהולך בדרך בלי בית קבוע
עובר אורח	אדם שעובר במקום ולא נשאר בו
ניגון	מנגינה, כאן סמל לשירה או לייעוד
האנשה	לתת לדבר דומם תכונות של אדם
חריזה פנימית	חריזה בתוך אותו טור ולא רק בסופו
משקל	הסדר הקצוב של הברות דגושות בשיר
שורה קטועה	משפט שממשיך מבית אחד לבית הבא
שיבוץ מקראי	שימוש בביטוי מהמקרא בתוך השיר

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. למי הדובר מדבר בשיר?

א) אל אהובתו ב) אל עובר אורח, הלך ג) אל עירו ד) אל אלוהים

2. מה שם הספר הראשון של אלתרמן?

א) "טבעות עשן" ב) "שירת רחל" ג) "כל השירים" ד) "כוכבים בחוץ" (1938)

3. מה הכבשה והאיילת מספרות על ההלך?

א) שההלך צד אותן ב) שההלך חזר לעירו ג) שההלך ליטף אותן והמשיך ללכת ד) שההלך בנה בית

4. כמה בתים בשיר?

א) שניים ב) שלושה ג) ארבעה ד) חמישה

5. איך בנוי הקצב של השיר?

א) משקל חופשי לגמרי ב) משקל משולש סדיר (אנפסטי) ג) אין משקל כלל

ד) משקל משתנה בכל בית

6. מה מיוחד בין הבית השני לשלישי?

א) השיר מסתיים ב) יש חזרה על אותו משפט ג) המשפט ממשיך משורה קטועה בין הבתים

ד) הדובר מתחלף

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	ההלך בשיר הוא אדם עשיר עם הרבה רכוש.	☐	☐
2	השיר כתוב כולו בגוף שני, פנייה אל "אתה".	☐	☐
3	הזמן בשיר נע בין הווה, עתיד ועבר.	☐	☐
4	הטבע בשיר אדיש לחלוטין להלך ואינו מגיב אליו.	☐	☐
5	מבקרים קראו את ההלך כדמות המשוררת או האמן.	☐	☐
6	ההלך בשיר מסיים את דרכו ומגיע ליעד סופי.	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. השיר פותח את ספרו הראשון של אלתרמן, _____ .

2. הדובר פונה אל ההלך בכינוי _____ אורח.

3. הניגון בשיר הוא סמל ל _____ או לייעוד.

4. בטור "וענן בשמיו ואילן בגשמיו" יש חריזה _____ .

5. ה _____ והאיילת מעידות שההלך ליטף אותן והמשיך ללכת.

6. העושר האמיתי של ההלך הוא _____ מהיופי ולא רכוש.

4 חלק ד' – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הענן והעץ "מצפים" להלך	___	**א.** חריזה פנימית
2. "וענן בשמיו ואילן בגשמיו"	___	**ב.** שורה קטועה בין בתים
3. "עוד חוזר הניגון שזנחת לשווא"	___	**ג.** האנשה
4. "ולא פעם סגדת אפיים"	___	**ד.** מטפורה (סמל)
5. המשפט נמשך מבית לבית	___	**ה.** שיבוץ מקראי

5 חלק ה' – שאלות פתוחות

ענו בקצרה.

1. מדוע אפשר לפרש את ההלך בשיר כדמות המשורר עצמו?

2. מה משמעות הביטוי "עוד חוזר הניגון שזנחת לשווא"?

6 חלק ו' – כתיבה והבעת עמדה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בשיר נאמר שעושרו של ההלך אינו ברכוש אלא בחוויה וביופי. כתבו כמה משפטים: האם אתם מסכימים שעושר אמיתי הוא חוויה ולא רכוש? נמקו.

כרטיס יציאה

מיהו הנמען בשיר ומה מאפיין אותו?

תנו דוגמה אחת להאנשה בשיר והסבירו את תפקידה

מהי המשמעות הסמלית של "הניגון" בשיר?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀